

13.05

PIĄTEK, GODZ. 19.00, SALA GŁÓWNA

Historie wiolonczelowe

George Tchitchinadze – dyrygent

Tomasz Strahl – wiolonczela

Polish Cello Quartet:

Krzysztof Karpeta, Wojciech Fudala,

Adam Krzeszowiec, Tomasz Daroch – wiolonczele

NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Symfonia G-dur nr 32, KV 318 [8']

I. *Allegro spiritoso*

II. *Andante*

III. *Tempo primo*

Mikołaj Górecki (1971)

Sinfonia concertante na pięć wiolonczel i orkiestrę (prawykonanie, zamówienie Narodowego Forum Muzyki i Polskiej Filharmonii Bałtyckiej) [23']

I. *Energico. Lento*

II. *Vivo*

III. *Lento*

Krzysztof Meyer (1943)

Caro Luigi na 4 wiolonczele i orkiestrę kameralną op. 73 [10']

Richard Strauss (1864–1949)

Suita z opery Kawaler srebrnej róży op. 59, TrV 227 [23']

I. *Preludium*

II. *Prezentacja srebrnej róży*

III. *Walc barona Ochsa*

IV. *Istein Traum*

V. *Walc*

S erdecznie zapraszamy na koncert NFM Filharmonii Wrocławskiej pod batutą wybitnego gruzińskiego dyrygenta George'a Tchitchinadze. **Chociaż w programie znalazły się dzieła Wolfganga Amadeusa Mozarta, Krzysztofa Meyera i Richarda Straussa, to największą atrakcją koncertu będzie prawykonanie nowej kompozycji Mikołaja Góreckiego.**

Pierwszym dziełem w programie jest skomponowana w 1779 roku *Symfonia G-dur* nr 32 Wolfganga Amadeusa Mozarta. Utwór ten powstał krótko po powrocie kompozytora z Paryża do Wiednia. To bardzo krótkie dzieło składa się z trzech części – szybkiej, wolnej w formie rondo i szybkiej. Pełna energii, przebojowa kompozycja została wykorzystana w 1785 roku jako uwertura do wystawionej w Wiedniu opery komicznej *La villanella rapita* (*Urowadzona wieśniaczka*) Francesca Bianchiego, popularnego w tamtych czasach kompozytora, autora aż siedemdziesięciu ośmiu oper. Wcześniej badacze przyjmowali, że symfonia Mozarta służyła za wstęp do muzyki scenicznej do sztuki Tobiasza Philippa von Geblera *Thamos, Koenig der Aegypten* (*Thamos, król Egiptu*) lub jako uwertura do singspielu *Zaide*, ale hipotezy te zostały odrzucone.

Tym razem symfonia posłuży za wstęp do innego dzieła: *Sinfonia concertante* Mikołaja Góreckiego. Utwór ten przeznaczony jest na pięć solowych wiolonczel i orkiestrę. Urodzony w 1971 roku w Katowicach artysta jest autorem bardzo licznych kompozycji kameralnych, orkiestrowych i koncertujących. Obecnie mieszka w Stanach Zjednoczonych. Swój najnowszy utwór zadedykował pięciu solistom, którzy zagrają podczas wrocławskiego koncertu. *Sinfonia concertante* składa się z trzech ogniw. W pierwszym, trwającym ok. siedmiu minut, odcinki grane *energico* w rytmie lombardzkim przez solistów skontrastowane są z długo utrzymanymi współbrzmieniami w tempie *lento*, w których dołączają instrumenty dęte drewniane, blaszane i smyczki. Część druga, trwająca cztery i pół minuty *Vivo*, jest dynamiczna, a partie wiolonczel przeplatane są wejściami innych instrumentów, które wprowadzają niezbędny kontrast brzmieniowy. Najbardziej rozbudowane jest trwające jedenaście minut ostatnie ogniwo, pełne ekspresji *Lento*. Brzmienie wiolonczel połączone jest tutaj z migotliwymi wtrąceniami czelesty i fortepianów. Orkiestra towarzysząca solistom jest rozbudowana, a w partii perkusji znajdziemy takie instrumenty jak tam-tam, dzwony, dzwonki, ksylofon, wibrafon, marakasy, krotale czy bat. Jednakże zarówno te, jak i pozostałe instrumenty nie wchodzi w drogę pięciu wiolonczelom, na których spoczywa ciężar prowadzenia narracji.

Caro Luigi to krótka kompozycja na cztery wiolonczele i smyczki pochodząca z bardzo bogatego dorobku Krzysztofa Meyera. Ten urodzony w 1943 roku w Krakowie kompozytor, pianista, pedagog i pisarz posiada w swoim dorobku liczne dzieła reprezentujące wiele form i gatunków oraz przeznaczone na przeróżne składy. Meyer jest autorem m.in. dziewięciu symfonii, czternastu kwartetów smyczkowych i dziewięciu

koncertów instrumentalnych. *Caro Luigi* powstał z inspiracji wiolonczelisty Borysa Piergamienszczikowa, który zwrócił się do Meyera zapytaniem, czy nie zechciałby napisać utworu opartego na tematach dzieł XVIII-wiecznego kompozytora i wirtuoza wiolonczeli Luigiiego Boccheriniego. Twórca wybrał około dwudziestu tematów, które włączył do swojego dzieła. Jak przyznaje sam Meyer, zidentyfikowanie wszystkich melodii może być bardzo trudne, ale na pierwszy plan wybija się niezwykle popularny *Menuet z Kwartetu smyczkowego E-dur* op. 11 nr 5, spopularyzowany ze względu na wykorzystanie go w czarnej komedii Alexandra Mackendricka. Meyer komentował: „Jest to zarazem fragment, w którym pojawia się element teatralności: drugi kontrabasista przepycha się przez orkiestrę do solistów i przeszkadza im, wykonując dysonansowe akordy zakłócające urok i spokój boccherinowskiej muzyki”. Prawykonanie *Caro Luigi* odbyło się 29 września 1989 roku w Stuttgarcie z udziałem Stuttgarter Kammerorchester pod batutą Cristóbalu Halfftera.

Koncert zakończy wykonanie pełnej przepychu, barwnej *Suity* z trzyaktowej opery komicznej *Kawaler srebrnej róży* op. 59 Richarda Straussa. Chociaż premiera opery miała miejsce w 1911 roku, to *Suita* jest dużo późniejsza, powstała bowiem w połowie lat czterdziestych XX wieku. Przygotował ją polski dyrygent Artur Rodziński, dyrektor artystyczny Filharmonii Nowojorskiej, który poprowadził też prawykonanie *suity* w październiku 1944 roku. Rodziński miał z pewnością wielki sentyment dla tego utworu. W 1922 roku przygotował w Operze Warszawskiej polską premierę opery, a została ona później uznana za jedno z najważniejszych wydarzeń w historii tej instytucji w okresie dwudziestolecia międzywojennego. *Suita* składa się z pięciu części i zawiera wybrane wątki z opery stanowiącej hołd dla kultury muzycznej Wiednia, której najbardziej charakterystycznym elementem jest rytm walca, kojarzony z rodziną Straussów. Richard Strauss jednak do niej nie należał, a zbieżność nazwisk jest całkowicie przypadkowa! Pierwsze ogniwo *suity* to pełna namiętności scena miłosna pomiędzy marszałkową a jej młodym kochankiem Oktawianem. Kolejna część to pełna uroku, koronkowa *Prezentacja srebrnej róży*. Kwiat ten należy, zgodnie z obyczajem przytoczonym w operze, wręczyć przez posłańca potencjalnej narzeczonej przy oświadczeniach (tytułowym kawalerem srebrnej róży staje się ostatecznie Oktawian). Oświadczającym się jest baron Ochs (zbieżność ze słowem oznaczającym po niemiecku woła nie jest przypadkowa...), i to tańczony przez niego niezgrabny walc jest kolejnym numerem *suity*. *Istein Traum* to orkiestrowa wersja zmysłowego duetu Oktawiana i jego ukochanej Zofii z trzeciego aktu opery. *Suitę* wieńczy utrzymany w szybkim tempie *Walc*. Śpiewność melodyki łączy się w tym dziele z niezwykle wręcz przepychem orkiestracji. Skład orkiestry niezbędny do wykonania tego dzieła jest ogromny, Strauss jednak potrafił po mistrzowsku wykorzystać orkiestrę, tworząc barwną i pełną wyrazu całość.

George Tchitchinadze / fot. Łukasz Rajchert

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

